

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

De S. Nicetio Lugdunensi episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

ferè defessi essent: vndè rursus in vincula compingitur. Tridnò pòst ad iudicem denuò productus, & eandem pietatis confessionem liberè exprimens, licèt iam deinceps propè mortuus esset, maris tamen fluctibus submergendus traditur. Miraculum autem quod statim pòst est consecutum, si à nobis commemoretur, verisimile est nullam fidè habiturum, apud eos præsertim, qui eadem oculis minimè ipsi conspexerunt. At licèt homines vix fidem illi adhibuitos satis intelligamus, ratio tamen non patitur, quin omninò rem, vt gesta est, scriptis prodamus: quippe cum omnes (verè dixerim) qui Cæsaream incolunt, eiusdem testes habere videamur: nulla enim ætas Cæsareensium ab isto admirabili spectaculo absuit. Simul atquè igitur sanctissimum illum & beatissimum Christi martyrem medio mari, vt illis videbatur, in profundissimos vortices coniecerant, ex improvisò tanta procella, non vñtata illa quidem, tanta etiam turbatio, nò per mare solum, sed per vniuersam continentem se diffundebat, vt cum terra, tum tota ciuitas eius impetu & violentia concuteretur: atq; vñà cum isto mirando & repentino terræmotu ipsum mare martyris cadauer, vtpotè tam sacrum pondus sustinere non valens, ante portas ciuitatis eijceret. Eiusmodi igitur sunt res gestæ sancti Apphiani, qui die Parasceues, hoc est, secundo die mensis Xanthici, id est, ad quartum Nonas Aprilis, martyrio occubuit.

Cap. 15.
Vlpianus
martyr.

Eodem tempore, iisdemque ferè diebus, in ciuitate Tyriorum adolescens, nomine Vlpianus, post acerbissimas plagas & verbera grauissima, in pellem bubulam, iam nuper extractam, cum cane & aspide inuolutus, præceps in mare deijcitur. Quapropter videtur mihi meritò post res Apphiani, in martyrio gestas, in sermone nostro recensendus. Non longo tempore post Aedesius, non solum Apphiani secundum Deum, sed etiam secundum sanguinis coniunctionem ex patre germanus frater, germana ferè & similia cum illo tormenta perpeffus, post infinitas fidei confessiones, post diuturnas vinculorum afflictationes, post latam à præside sententiã, qua ad metalla in Palestina erat damnatus, post vitæ rationem, quam pallio vestitus more philosophi (etenim plus politioris eruditionis, plusque cognitionis in philosophia fuerat, quam frater, adeptus) sanctissimè traduxerat, tandem cum iudicem in vrbe Alexandria sententiam de Christianis pronunciantem videret, & plus æquo in eos furentem (quippe viros interdum graues & modestos varijs ignominia notis affecit, interdum & mulieres summa continentia, & virgines, quæ sua sponte Dei cultui se consecrauerant, ad turpem ipsarum contumeliam lenonibus tradidit) idem cum fratre aggressus est. Et quoniam illa facinora intoleranda ei videbantur, fidenti & erecta animi magnitudine accedens ad iudicem, turpitudinis & ignominia, quam cum verbis, tum rebus ipsis præstitisset, eum coram coarguit. Vndè varijs tormentorum cruciatibus diuexatus (quæ quidem constanter & sedatè admodum pertulit) ad extremum fuit in mare proiectus, & eundem cum fratre exitum consecutus.

Aedesius
hic etiam
Pamphili
martyris
fuit dilecti-
pulus.

Is iudex
Hierocles
fuit totius
Aegypti
admirator.

VITA S. NICETII LVGDVNENSIS EPISCOPI,
AVTHORE GREGORIO TVRONENSI, CAP. VIII.
in Vitis Patrum.

Aprilis. 2.

Ierem. 1.

Math. 25.

Rom. 8.

Gen. 17.
Luc. 1.

Praesentia diuinae bonum, quod plerunque regno suo prouideat quos adsciscat, ipsa sapius sacrae lectionis testantur oracula, sicut ad Ieremiam eximium vatem caelestis oris mystica deferuntur eloquia, dicentis: Priusquam te formarem in vtero, noui te: & ante, quam exires de vulua, sanctificauit te. Et ipse Dominus vtriusque conditor Testamenti, illis, quos largitio hilaris agnino decoratos vellere suis locat à dextris, quid ait? Venite benedicti patris mei, percipite preparatum vobis regnum à constitutione mundi. Sed & illud vas electionis beatus Apostolus: Quos, inquit, praesciuit, & praedestinavit conformes fieri imaginis filij sui. Nam & de Isaac Iohanneque, qualiter naterentur vel quid agerent, & nomen & opus praedixit & meritum. Sic & nunc de B. Nicetio ipsa illa prisca miseratio pietatis, quæ immerita dicitur, non nata sanctificat, & omnia prius, quam gignantur, & disponit & ordinat, qua-
liter

liter sacerdotalis gratiæ infulis floreat in terris, prius genitrici voluit reuelare. De cuius vita retinetur quidem exindè libellus nobiscum, nescio à quo compositus: qui multas quidem virtutes eius pandit, non tamen vel exordium natiuitatis conuersionisque eius, vel seriem virtutum declarat ad liquidum. Et licet nec nos omnes eius virtutes inuestigauerimus, quas per eum Dominus vel occultè operari est dignatus, vel publicè tamen quæ ad priorem authorem non peruenerunt, etsi rusticiori stylo, pandere procurauimus.

Igitur Florentinus quidam ex senatoribus, accepta Arthemia coniuge, cum duos iam haberet liberos, ad episcopatum Ianubensis vrbs experebatur, & re iam obtenta, cum principe domum reuertitur, coniugis, quæ egerat, nunciauit. Quod illa audiens, respondit viro: Desine, quæso, dulcissime coniunx ab hac causa, & nè quæsieris episcopatum vrbs: quia ego ex conceptu à te sumpto episcopum gero in vtero. Requieuit vir sapiens, audita vxore, rememorans illud, quod diuina quondam vox principio fidei nostræ Abraham præcepto beato præceperat: Omnia quæ dixerit tibi Sara, audi vocem eius. De. Parentes
S. Nicetij.

Gen. 22.

Genitricem impetris pariendi diebus, mulier enixa est puerum: quem quasi victorem futurum mundi, Nicetium in baptismo vocauit, eundemque summa nutritum diligentia, literis Ecclesiasticis mandauit institui. Defuncto autem patre, hic cum genitrice iam clericus in domo paterna residens, cum reliquis famulis manu propria laborabat, intelligens commotiones corporeas non aliter nisi laboribus & ærumnis opprimi posse. Quodam vero tempore cum adhuc in domo ipsa degeret, orta est ei pustula mala in facie. Quod viri inualefcens ac excoquens, fecit puerum desperatum. Sed mater eius iugiter, inter sanctorum nomina, beati Martini nomen pro eius salute peculiariùs inuocabat. Cum que per biduum puer iacisset in lectulo clausis oculis, & nullum verbum consolationis matri lamentanti proferret, sed potius ipsa genitrix inter spem metumque titubans, iuxta ritum exequiarum necessaria funeris prepararet, secunda die ad vespertum aperiens oculos, ait: Quò iuit mater mea? Quæ statim adueniens, ait: Ecce adsum, quid vis filii? Et ille, Nè timeas, inquit, mater: beatus enim Martinus super me Crucem Christi faciens, surgere me iussit incolumem. Hæc effatus, statim surrexit à lectulo, geminauit. Mater eius
S. Martinū
inuocat, et
curatur.

Efficacia
signi S.
Cruis.

quia futurus erat Pōtifex, à contagio saluaretur. Testis enim fuit huius causæ visa cicitrix eius in facie.

Ætate quoque iam tricenaria presbyterij honore præditus, nequaquam se à labore operis, quod prius gessit, abstinebat, sed semper manibus proprijs operabatur cum famulis, vt Apostoli cōpleret præcepta, dicentis: Laborate manibus, vt habeatis vndè tribuere possitis necessitatibus patientibus. Illud omninò studebat, vt omnes pueros, qui in domo eius nascēbatur, vt primum vagitum infantia relinquentes loqui cōpissent, statim literis doceret, ac psalmis imbueret, scilicet vt primo ingressui tale iungeretur psallentium, vt tam antiphonis, quàm meditationibus diuersis, prout deuotio flagitabat animi, Deo seruire possent. Castitatem autem non modò hic diligenter erat custodiens, verum etiam custodiendi gratiam alijs iugiter prædicabat, & à polluto tactu & verbis Ephc. 4.

Castitatis
studium
ingens.

obscœnis, vt desisterent, edocebat. Nam recolo in adolescentia mea cum primum literarum elementa cōpisssem agnoscerem, & essem quasi octauanni æuo, illeque indignum me lectulo locari iuberet, ac paterna dilectionis dulcedine vna suscipere, oram indumenti sui articulis arripiens, ita se colobio concludebat, vt nunquàm artus meos beata eius membra contingerint. Intuemini, quæso, & aduertite cautelam viri Dei, qui si sic ab infantuli artibus, in quo nulli adhuc esse poterant stimuli concupiscentia, nulla incitamenta luxuriæ, nè ab eis tangeretur, abstinuit: qualiter de loco, vbi suspicio luxuriæ esse potuit, ille refugit? Erat enim, vt diximus, castus corpore, mundus corde, non in scurrilitate verba proferens, sed semper quæ Dei sunt loquens. Et cum omnes homines in illo cœlestis charitatis vinculo diligeret, matri propriæ ita erat subditus, vt ei quæ si vnus ex famulis obediret.

Denique ægrotante grauiter Lugdunensi Antistite in vrbe Parisiaca, cum à Childeberto seniore magno amore diligeretur, voluit Rex vsque ad eius lectulum proficisci ac visitare infirmum. Cui venienti ait Episcopus: Optimè nôsti, ô pijsime, quòd tibi in omnibus necessitatibus tuis fideliter seruierim, ac quæcunque iniunxisti, deuotè impleuerim. Nunc precor, vt quia tempus resolutionis meæ adest, nõ dimittas me ab hoc mundo cum dolore discedere, sed vnâ petitionem, quam supplico, libenter indulgeas. Et ille, Pete, inquit, nam quod volueris obtinebis. Rogo, ait, vt Nicetius Presbyter

nepos meus, Ecclesie Lugdunensis substituatur episcopus. Est enim, ut mei testimonij verba proferunt, amator castimonie, dilectorq; Ecclesiarum, & in elemosynis valde deuotus, & quaecunq; seruos Dei decent, & operibus gerit, & moribus. Respondit Rex: Fiat voluntas Dei. Et sic pleno Regis & populi suffragio, episcopus Lugdunensis ordinatus fuit, precipuus concordie ac pacis amator. Qui si laesus fuisset ab aliquo, statim aut remittebat per se, aut per alium insinuabat veniam deprecari. Nam vidi ego quodam tempore Basilium Presbyterum missum ab eo ad Armetarium comitem, qui Lugdunensem urbem his diebus potestate iudiciaria gubernabat, dixitq; ad eum: Pontifex nosster causae huic, quae denuo mouetur, dato iudicio terminum fecit: ideoq; commonet, ne eam iterare praesumas. Qui furore succensus, respondit Presbytero: Vadē, & dic ei: Quia multa sunt causae in meo arbitrio posita, quae alterius iudicio finiendae erunt. Regressus Presbyter, quae audiuit, simpliciter exposuit. Sanctus vero Nicetius commotus contra eum, ait: Verē, inquam, quia eulogias de manu mea non accipies, pro eo quod verba, quae furor exegit, meis auribus intulisti. Erat autē conuiuio recubens, ad cuius & ego laenam, cum adhuc diaconatus fungerer officio propinquas accubueram. Dixitque mihi secretis: Loquere Presbyteris, ut deprecantur pro eo. Cumque locutus fuisset, non intelligentes voluntatem sancti, silebant. Quod ille cernens: Tu, inquit, surge, & deprecare pro eo. At ego cum trepidatione confurgens, osculatus sum sanctae eius genua, orans eum pro Presbytero. Qui indulgens, atq; eulogias porrigens, ait: Rogo, dilectissimi fratres, ut verba inutilia, quae ignauē multisantur, aures meas non verberent: quia non est dignum, ut homines rationabiles irrationabilium hominum prociacia verba suscipiant. Hoc tantum vos studere oportet, ut illi, qui contra Ecclesiam utilitatem quadam machinari cupiunt, vestris propositionibus confundantur. Irrationabilia enim, non solum non admirari, sed nec audire desidero. Obeatum virum, qui omni intentione vitare cupiebat scandalum. Audiant autem haec illi, qui si offensi fuerint, ignoscere nolunt: sed totam pro sua vitio conuocantes urbem, etiam testes adhibere non metuunt, qui vocibus nefarijs dicant: Haec & haec audiuius de te hunc loquentē. Et ita fit, ut pauperes Christi talibus accusationibus, misericordia postposita, opprimantur.

Quodā autem mane cum surrexisset ad matutinas sanctus Nicetius, expectatis duabus antiphonis, ingressus est sacrum. Vbi dum resideret, Diaconus responsorium psalimum canere coepit, & ille commotus, ait: Sileat, sileat, nec praesumat canere iustitiae inimicus. Et dicto citius oppilato ore siluit: quem iussit vocari ad se sanctus, & ait: Nonne praeeperam tibi, ne ingredereris Ecclesiam Dei? Et cur ausu temerario ingredi praesumpisti? Aut cur vocem in canticis Dominicis es ausus emittere? Stupentibus autem omnibus, qui aderant, & nihil mali de Diacono nouerat, exclamauit, daemoneum, & se torqueri a sancto immensis cruciatibus confiteretur. Ipse enim praesumpserat, in Ecclesia canere, cuius vocem, ignorantibus populis, sanctus agnouit, & ipsum verbis acerrimis execratus est. Tunc impostis sanctus Diacono manibus, eiecto daemone, personam restituit integramenti.

His, & alijs signis declaratus in populis, vicefimo secundo Episcopatus sui anno, aetate sexagenaria, migravit ad Christum. Qui dum ferretur ad sepeliendum, caecus quidam se sub feretrum flagitauit adduci: statimq; eo ingressus, vultus diu lumine viduatus, referatis oculis adornatur: nec distulit diuina pietas beatos artus glorificare signis, cuius beatam animam cum choris angelicis suscipiebat in astris. Post dies autem, quos lex Romana sancit, ut defuncti cuiuspiam voluntas publicè legatur, huius antistitis testamentum in foro delatum, turbis circumstantibus a Iudice referatum recitatumque est. Presbyter vero basilicam temens felle, quod nihil loco, in quo sepultus fuerat, reliquisset, ait: Aiebāt semper plerique, stolidum fuisse Nicetium: nunc ad liquidum verum esse patet, cum nihil basilicam, in qua tumulatus est, delegauit. Sequenti autem nocte sanctus apparuit Presbytero cum duobus episcopis, id est, Iusto atque Eucherio, in veste fulgenti, dicens ad eos: Hic presbyter, sanctissimi fratres, blasphemis me obruit, quia nihil facultatis scripserim templo huic, quo requiesco, & nescit, quia quicquid preciosius habui, ibidem reliqui, id est, glebam corporis mei. At illi dixerunt: In iuste facit, detrahens feruo Dei. Conuersusq; sanctus ad Presbyterum, pugnis palmisque guttur eius illisit, dicens: Peccator conterende, desine stulte loqui. Expergefactus autem Presbyter, tumefactis faucibus, ita doloribus coarctatur, ut ipsas quoq; saliuas oris vix cum labore posset maximo deglutire. Unde factum est, ut per dies quadraginta lectulo decubans,

S. Nicetius
creatur Lu
gdunensis
episcopus.

* cōspectu
f. nō erit

Diaconum
dæmonia
eū liberat.

Migrat è
vita.

Nota pœ
nam pœf.
byteri, fan
ctum virū
blasphemā
tis.

grauiter cruciaretur. Sed inuocato confessoris nomine, sanitati redditus, nunquam ausus est ea verba, quæ prius præsumperat, garrulare.

Priscum autem Episcopum, huic sancto semper fuisse aduersum, nõrunt omnes. Hic Diacono cuidam huius casulam tribuit. Erat autem grauis, eò quòd & ipse vir Dei robusto fuisset corpore. Capsa autem huius indumenti ita dilatata erat atq; confuta, vt illa, quæ per paschalia festa sacerdotum humeris imponuntur. Ibatque Diaconus cù hoc vestimento discurrens, ac paruipendens de cuius vsibus remansisset, hoc habens in leculo, hoc vtrens in foro, de cuius fimbrijs, si credulitas certa fuisset, reddi potuit salus infirmis. Cui ait quidam: O Diacone, si scires virtutem Dei, & quis fuit cuius vestimento vteris, cautiùs cum eo viueres. Cui ille: Verè, inquit, dico tibi, quia & hac casula tergo vtor, & de capsâ eius, parte prolixiore decisa, tegumen pedum aptabo. Fecit ilicò miser, quæ pollicitus est, suscepturus protinùs diuini iudicij vltionem. Nanque vbi deciso cucullo, aptatis pedulis pedes operuit, extemplò arreptus à dæmone, ruit in pauimentum. Erat autem solus in domo, nec erat qui succurreret misero. Cumq; spumas cruentas ostendens de vltionibus.

Agulphus quoque Diaconus noster Roma veniens, beata nobis sanctorum pignora deferrebat. Hic causa orationis tantum, locum, quo sanctus quiescit, adiuit. Ingressusque ad eum, dum dixerat miraculorum opus illustre perpendit, vidit immensum cateruatim populum ad eius sepulcrum, velut felicitum examina apum ad cõsuetum alueare cõfluere, & alios, Presbytero qui aderat ministrante, particulas ceræ pro benedictione sumere, alios parumpèr pulueris, nonnullos disruptas ab opertorio eius fimbrias capere, & abire, ferentes in disparibus causis vnâ gratiam sanitatis. Hæc ille cernens, fide compositus & lachrymans, ait: Si marinorum me moles fluctuum fulcare mei sacerdotis deuotio fecit, vt lustratis Romanorum martyrum sepulcris aliquid de eisdem pignoris deferre deberem: cur non Gallicani mei confessoris pignora capiam, per quæ mihi meisq; salus integra reparatur? Et statim accedens, quasdam de herbulis, quas deuotio populi sacrum iecit in tumultum, manu linteo operata, Sacerdote porrigente, suscepit, repositasque diligenter domum detulit. Itaque statim fidem hominis miraculorum actio comprobauit. Nam discerpis de his particulis, & frigoriticis cum aquæ potu porrectis, protinùs cù haustu salutem inuexit: sed & multis deinceps. Quando autem hæc nobis retulit, iam quatuor exindè sanos factos ab hac infirmitate narrauit.

Iohannes autem Presbyter noster, dum ab vrbe Massiliensi cum commercio negotiationis suæ rediret, ad huius sancti sepulcrum in oratione prosternitur: de qua confurans, adspicit contrafactas compedes, disruptasq; catenas, quæ culpabilium vel adstrinxerant colla, vel furas attriuerant: & admiratus est. Sed contemplatio non fuit miraculis vacua. Nam rediens ad nos Presbyter, assererat cum sacramento, tres coram se ibi cæcos fuisse lumini redditos, ac domũ rediisse saluatos. Apud Genabensem quoq; Galliârũ urbem, dũ eius reliquiæ cù honore pfallentij portarentur, tantã ibi Dominus gratiã præstare dignatus est, vt suppliciter adorantes & cæci visum, & claudi reciperent gressum. Nec dubitare poterat quispiam præsentem esse confessorem, cùm videbant talia infirmis remediõrum munera ministrari.

Seditione etiam in quodam loco exorta, cùm vulgo sæuiente, volantibus saxis ac facibus, furor arma non mediocriter ministraret, vnus eleuato ensis acumine, cum assultu graui virum perculit. Post dies autẽ paucos inuētus iste ab interempti germano, simili exitu trucidatur. Quod cùm iudex loci illius cõperisset, vinctum virum in carcerem trudi præcipit, dicens: Dignus est morte hic scelestus occubere, qui voluntatis propriæ arbitrio, nec expectato Iudice, ausus est temerè mortẽ fratris vlcisci. In qua dum tenere custodia, & multorum sanctorum nominibus inuocatis, misericordiam precaretur, quasi ad sanctum Dei conuersus ait. Audiui de te, sancte Niceti, quòd sis potēs in opere misericordia, ac pius in cõpeditõrũ sententiã absolutione: deprecor nũc, vt me illa supereminenti pietate visitare digneris, qua in reliquorum absolutione victorum sæpiùs claruisti. Post paululum verò obdormienti apparuit illi vir beatus, dicens: Quis es tu, S. Nicetius qui nomen Nicetij inuocas? Aut vndè nõsti quis fuerit, quòd eum obsecrare non desis. vinctũ absoluit. At ille causam delicti ex ordine referans, adiecit: Miserere, quæso, mihi, si tu es vir Dei, quem inuoco. Cui sanctus ait: Surge in nomine Christi, & ambula liber: à nullo enim conprehendèris. At ille in hac expergefactus voce, se absolutum catenis comminutis, contrafactaque trabe miratur: nec moratus, nemine retinente, vsque ad eius

Nota vltio
nè in sacra
veste abu-
tentem.

Nota anti-
quã Chri-
stianorũ
deuotionẽ

Obserua
miracula.

Reliquiæ
deportatæ,
miraculis
coruscant.

S. Nicetius
vinctũ ab-
soluit.

eius sepulcrum perrexit intrepidus. Tunc à iudice noxialis culpæ damnatio ne concessa, laxatus abscessit ad propria.

Nota dele-
ctulo san-
cti viri.

Gratum est illud addi miraculis, quòd accensis ad lectum eius fecerit cicindulis, quia ingentia sunt, quæ in cælis habitans, operatur in terris. Igitur lectulus, quo sanctus quiescere erat solitus, sæpiùs miraculis adornatur illustribus. Qui grandi studio ab Aetherio nunc episcopo fabricatus, deuotissimè adoratur: nec immeritò, cum frigoritici sæpius sub eo siti, compresso vapore ac frigore saluentur, cæteri quæ, infirmi ibidem proiecti, protinùs subleuentur. Palla etenim speciosa tegitur, lychnique in ea iugiter accenduntur. Vnus igitur ex his, per quadraginta dies totidemque noctes, vt ipse adituus asseruit, absque vilius fomenti adiutorio perdurauit splendens, in quo nec papyrus addita, nec gutta olei est stillantis adiecta: sed ipsa, qua primùm statutum est, compositione permansit, cum luce præclara.

Nota le-
stor.

Cæcus illu-
minatur.

Huius sancti reliquias Gallomanus Tricassinorum Pontifex deuotus expetit, quæ cum psallentio deducerentur, & cæcorum oculi illuminati sunt earum virtute, & aliorum morborum genera meruerunt accipere medicinam. Ad nos quoque faciet ergit, dependentibus villis intextum, quod sanctus super caput in die obitus sui habuit, est perlatum. Quod nos tanquam munus cæleste suscepimus. Factum est autem, vt post dies plurimos ad benedicendam ecclesiam in parochia Paternacensi vrbs Turonicæ inuitaremur. Accessi, fateor, sacraui altare, decerpfi fila de linteo, locaui in templo, dictisq; Missis, & facta oratione, discessi. Paucis deinde diebus interpositis, aduenit ad nos ille, qui inuitauerat, dicens: Gaude in nomine Domini, sacerdos Dei, de virtute beati Nicetij antistitis, nam noueris, quia ostendit miraculum in ecclesia, quæ sacrasti. Cæcus enim erat in pago nostro, diuturna cæcitate & caliginis oculorum nocte detentus: cui apparuit vir quidam per visum noctis, dicens: Si vis sanus fieri, prosternere in orationem coram basilicæ sancti Nicetij altari, & recipies visum. Quod cum fecisset, disruptis tenebris, lumen ei virtus diuina patefecit. Posui, fateor, de his pignoribus & in alijs basilicarum altaribus, in quibus & energumini sanctum confitentur, & fidelis oratio sæpius promeretur effectum.

Epilepti-
cus ad san-
cti sepul-
crum sana-
tur.

Phronymius igitur, Agathensis Episcopi famulus, epileptici morbi accessu fatigabatur, ita vt plerunquè cadens ac spumans, linguam suis proprijs dentibus laceraret: & cū ei à medicis plurima fierent, accidebat vt paucis mensibus interpositis, non tangeretur à morbo: sed iterum in reciduum cruciatum ruens, peius quam priùs perfererebat. Dominus verò eius, cum vidisset tantas virtutes ad sepulcrum beati Nicetij fieri, dixit ad eum: Vade & prosternere coram sepulcro sancti, orans vt te adiuuare dignetur. Qui cum iussa explisset, sanus regressus est, nec vltra eum attigit morbus. Septimus autem erat ab incolumitate pueri annus, quando eum nobis Episcopus presentauit.

Nota pec-
nam per-
iuri.

Quidam verò pauper, viuente sancto, literas ab eo elicit, manu eius subscriptas, quibus sibi per deuotorum domos eleemosynam flagitaret. Post eius verò obitum adhuc cum ipsa circuiens epistola, non pauca ab eleemosynarijs pro sancti memoria capiebat: desiderium enim erat omnibus, vt quisque viderat subscriptionem sancti, aliquid præbere egenti. Quod videns quidam Burgundio, non honorans neque venerans sanctum, obseruare pauperem cœpit à longè: vidensque eum syluas ingressum, irruit, & abstulit ei sex aureos cum epistola: collisumque calcibus, reliquit exanimem. At ille inter calces & reliqua verbera, hanc vocem emisit: Adiuro te per Deum viuum, & virtutem sancti Nicetij, vt vel epistolam eius mihi reddas: quia mihi vltra non erit vita, si eam perdidero. Ille verò, ea proiecta in terram, abiit: quam pauper colligens, venit ad ciuitatem. Erat autem ibi eodem tempore Phronymius Episcopus, cuius supra meminimus. Ad quem accedens pauper, illi ait: Ecce homo, qui me grauiter cæsum expoliavit, abstulitque sex aureos, quos pro intuitu epistolæ sancti Nicetij acceperam. Episcopus autem narrauit hæc Comiti. Iudex verò vocato Burgundione, percontari cœpit ab eo, quid exinde diceret. Negauit autem coram omnibus, dicens: Quia nunquam vidi hominem istum, neque res eius abstulit. Episcopus verò adspiciens epistolam, vidit subscriptionem sancti: & cōuersus ad Burgundionem, ait: Ecce in hac epistola subscriptio sancti Nicetij tenetur: si es innocens, accede propius, & iura tangens manu scripturam, quæ ipse depinxit: credimus enim, de virtute illius, quia aut te hodiè ostendet hoc scelere contaminatum, aut certè permittet abire innoxium. At ille nihil moratus, accedit ad manus episcopi, qui hanc epistolam extentam tenebat, eleuans.

DE S. NICETIO EPISCOPO LVGDVNEN.

491

eleuansque manus suas vt iuraret, cecidit retrorsum supinus, & clausis oculis spumas ab ore proijciens, quasi mortuus putabatur. Transeunte autem quasi duarum horarum spatio, aperuit oculos suos, dicens: Væ mihi, quia peccaui auferendo res pauperis huius. Et statim retulit per ordinem, qualiter iniuriam intulerat homini illi. Tunc episcopus cum iudice cognita culpa, ea tantum, quæ abstulerat, inopi reddidit, & pro eadē duos infu- per solidos addidit: & sic vterque à iudicis conspectu discessit.

Quot autem per hunc sanctum, carcerali ergastulo reuincti, absoluti sint, quòtve com- peditorum catenæ siue compedes sint contractæ, testis est hodiè moles illa ferri, quæ in basilica eius adspicitur, de supradictis supplicij aggregata. Nuper autem in conspectu Guntranni Principis Siagrium Augustudunensem Episcopum ipsi referentem audiui, in vna nocte in septē ciuitatibus carcerarijs apparuisse beatum virum, eosque absoluti ab ergastulo, & abire liberos permisisse. Sed nec iudices contra eos quicquam agere deinceps ausi sunt. De cuius sepulcro si febricitans, si frigationes habens, ac diuersis morbis laborans, quid pulueris sumpserit, ac dilutum acceperit, mox recipit sanitatem. Quod non est dubium præstare eum, qui ait sanctis suis: Omnia quæcunque petieritis in nomine meo, credite quia accipietis, & venient vobis.

Puluis & sancti tumulo de sumptus & huius sanitates confert.

Mar. 11.

Igitur apud vicum Prisciniacensem vrbs Turonica, ecclesia dudum constructa abf. que sanctorum pignoribus habebatur: cumque incolæ loci plerumque peterent, vt eam quorumpiam sanctorum cineribus sacraremus, de supradictis reliquijs sancto altari collocauimus: in qua ecclesia sapius virtus Domini per beatum manifestatur antistitem. Nuperimo autem tempore mulieres quædam vexatæ à dæmonio, ex termino Biturigiæ venientes, tres numero, dum ad basilicam sancti Martini deducerentur, hanc ecclesiam sunt ingressæ. Igitur collisæ in se palmis, dum sancti Nicetij faterentur se virtutibus cruciari, proijcientes ab ore nescio quid purulentum cum sanguine, ab obsessis spiribus protinus sunt mundatæ.

Tres dæmoniacæ liberantur

Dado vnus ex his pagenisibus eum in hostilitate illa, quæ apud Conuenas est, accessisset, & plerumque in periculis mortis irrueret, vouit, vt si domum reuerteretur incolumis, ad memoratam Ecclesiam exornandam in honore beati Nicetij aliqua ex his, quæ acquisserat, largiretur. Rediens igitur, duos calices argenteos deferbat, vouitque iterum in itinere, quòd hos ecclesiæ conferret, si ad propria sospes accederet. Domum suam igitur accedens, vnum tantum modò dedit, alio sanctum fraudare procurauit, dans cooperitorium Sarmaticum, quo altare Dominicum cum oblationibus tegetur. Apparuit autem illi vir beatus per somnium, dicens: Quouisquæ dubitas, & votum implere distimulas? Vade, inquit, & calicem alterum, quem vouisti, redde Ecclesiæ, nè percas tu, & domus tua. Cooperitorium verò quia rarum est, non ponatur super munera altaris: quia non exindè plenè tegitur mysterium corporis sanguinisque Domini. At ille exterritus, nihilque moratus, votum, quod vouerat, velociter adimpleuit.

Huius hominis frater ad vigilias Domini natalis aduenit, monuitque Presbyterum, dicens: Vigilemus vnanimiter ad ecclesiam Dei, atque exoremus deuotè beati Nicetij potentiam, vt eo obtinente, huius anni curriculum cum pace ducamus. Quod Presbyter audiens, gauisus iussit signum ad vigilias commoueri. Quo commoto, adueniente Presbytero cum clericis & reliquo populo, hic gula inhians, moras veniendi innecebat: cumque mitteret sapius Presbyter ad eum accersendum, respondebat: Paulisper sustinere, & venio. Quid plura? Transactis vigilijs ac data luce, hic, qui prius commonuerat, ad vigilias non accessit. Presbyter verò, impleto officio, commotus contra hominem, ad habitaculum eius properat, vt quasi eum à communionem suspenderet. At ille correptus febre, sicut vino, ita diuino exurebatur incendio. Nec mora, viso presbytero, datis vocibus cum lachrymis, supplicabat sibi poenitentiam tradi. Cumque eum Presbyter increparet, dicens, Meritò à sancti Nicetij virtute exureris, ad cuius ecclesiam venire ad vigilias neglexisti: inter fermocinantium colloquia spiritum exhalauit. Facta quæ hora tertia, cum populus ad Missarum solennia conueniret, hic mortuus in ecclesiam est delatus. Quod virtute sancti antistitis actum nemo ambigere potest. Hæc autem nobis ipse exposuit Presbyter.

Vigiliæ natalis Domini.

Nota terribile Dei iudicium in negligentē sacras vigilias.

Plurima verò de his vel nos ipsi experti sumus, vel per fidelium relationem cognouimus, quæ indicare longum putauimus. Libello igitur clausuram dabimus, cum vnum adhuc admirandum de libro vitæ eius, quem supra à quodam scriptum præfati sumus, memorabo miraculum, de quo virtus diuina procedens, non reliquit inglorium, sed ad comprobandum virtutem dictorum, patefecit esse plurimis gloriosum.

Diaconus

Diaconus enim Augustudunensis, graui oculorum cæcitate turbatus, audiuit hæc, quæ glorificator sanctorum suorum Deus ad sancti tumulum exercebat, dixitque suis: Si eius adirem sepulcrum, aut aliquid de sanctis pignoribus sumerem, aut certè si pallium, quo sancti artus teguntur, mererer attingere, fierem sanus. Cumque hæc & huiusmodi cum suis verba conferret, additit repente clericus quidam, dicens: Benè, inquit, credis: sed si de eisdem firmare mentem cupis virtutibus, en volumen chartaceum, quod de his habetur scriptum, vt facilius credas ea, quæ ad auditum tuarum aurium peruenerunt: At ille priusquam legi iuberet, inspirante diuinæ pietatis respectu, ait: Credo, quia potens est Deus egregia operari per famulos suos. Et statim posuit volumen super oculos suos. Extemplo autem fugato dolore, disructaque caligine, vsum videndi recipere meruit à voluminis virtute. Et in tanta claritate positus est, vt ipse proprijs oculis leges, virtutum gesta cognosceret. Operatur autem hæc vnus atque idem Dominus, qui glorificatur in sanctis suis, vt qui ipsos illustribus miraculis editis efficiat gloriosos. Ipsi gloria & imperium in secula seculorum, Amen.

Liber vitæ
S. Nicetij
cæcum il-
luminat.

DE S. TEODOSIA VIRGINE ET MARTYRE
CONSTANTISSIMA, AVTHORE EVSEBIO CAESARE.
ensi Eccles. Historiæ lib. 8. cap. 17. interprete D. Ioanne Christophorsono.

2. Aprilis.

Festum re-
surrectio-
nis Chri-
sti.

Immanis-
simè san-
cta virgo
dilatatur.

Am verò cum persecutio esset ad quintum annum conti-
nuata, secundo die mensis Xanthici, id est, ad quartum Non,
April. in ipso die Dominico, & in ipso festo Resurrectio-
nis Saluatoris nostri, Theodosia rursus virgo, Tyri puel-
la fidelis & modesta, non annos decem & octo omnino ad-
huc nata, vinctis quibusdam Cæsareæ, qui regnum Christi
constanter confitebantur, ante tribunal consistentibus ac-
cedit, cum benignè salutatura, tum (sicut verisimile est)
eos obsecratura, vt cum essent apud Dominum, illius re-
cordarentur. Quo factitato, eam tanquam nefas quoddam
& impium facinus aggressam, satellites abripiunt, dedu-
cuntque ad Præsidentem. Extemplo verò iste quasi mente ca-
ptus & animi furore maximè efferatus, grauibus & horrendis tormentis latera mam-
masque ad interiora vsque ossa dilaniat: quam adhuc agrè spirantem illam quidem, hi-
lari tamen vultu & lato omnia cruciamenta perferentem, in rapidos maris fluctus
proijci iubet. Deinde ab illa ad reliquos Christi cōfessores digressus, omnes ad æris me-
talla, quæ erant in Phæno Palæstinæ, condemnat.

BVLLA CANONIZATIONIS S. FRANCISCI
DE PAVLA, ORDINIS FRATRVM MINORVM

Institutoris: in qua etiam eius vita describitur.

Is est Leo
x.
Aprilis 2.
Patriarchæ

Prophetæ.

Apostoli.

Eo Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei me-
moriæ, Excelsus Dominus militantem Ecclesiam precio-
sorum lapidum viuorum, ipsi summo angulari lapidi Chri-
sto Iesu vnitorum, ornatissima varietate decoratam, stru-
ctura mirabili fundare disposuit. Hinc processere beati pa-
triarchæ, qui fide præclari, sanctorum etiã angelorum su-
ceptores effecti, facie ad faciem Deum videre meruerunt.
Hos secuti sunt sancti prophetæ, quibus ostendit Deus
secreta sua, vt ventura, quasi præsentia, spiritu sancto illu-
minati, agnoscere atque enunciare potuerint. Postquam
autem venit plenitudo temporis, & nos in assumpta sibi
humanitate oriens ex alto visitare, nostraque salutis mysteria (iuxta quod prædixerant
prophetæ) adimplere dignatus est, constituti fuere beati apostoli, diuinæ legis promul-
gatores & prædicatores, qui per orbem vniuersum genus humanum (quod sub diabo-
licæ potestatis iugo tenebatur) ad salutem excitantes, Dei verbum in omnibus terræ
fini.